

شناسایی عوامل موثر بر عدم استقرار بهینه حاکمیت شرکتی و ارائه مدلی برای استقرار آن در نظام بانکی کشور

ایوب یزدانی انرجان و غزاله لطیفی

چکیده:

هدف این مقاله ارائه مدلی جهت استقرار بهینه حاکمیت شرکتی با توجه به ویژگی های خاص سازمان ها و بانک ها در ایران است تا بدین وسیله زمینه لازم را به منظور اجرای صحیح حاکمیت شرکتی در سازمان ها و خصوصاً بانک های کشور فراهم گردد. برای انجام این پژوهش علاوه بر مطالعه اسنادی و استفاده از روش های کتابخانه ای، از تکنیک دلفی فازی جهت پالایش عوامل موثر بر عدم استقرار حاکمیت شرکتی بهره گرفته شده است که در نهایت منجر یافته های کاربردی و طراحی مدل استقرار بهینه حاکمیت شرکتی در نظام بانکی کشور شده است. در این تحقیق از روش دلفی فازی به واسطه توزیع پرسشنامه و نظرسنجی میان ۴۳ نفر از خبرگان شامل دو گروه (اساتید دانشگاهی، متخصصین بانکی) بهره گرفته شده که از مجموع پرسشنامه های توزیع شده، ۳۰ پرسشنامه تکمیل و مبنای محاسبات این پژوهش قرار گرفته است. نتیجه بررسی های بعمل آمده منجر به شناسایی ۱۵ عامل اثرگذار بر عدم استقرار حاکمیت شرکتی شده است که از این میان ۵ عامل به عنوان موثرترین شاخص ها شناسایی شده و در نهایت امکان طراحی مدل استقرار حاکمیت شرکتی را فراهم آورده است.

کلمات کلیدی: حاکمیت شرکتی، مدل حاکمیت شرکتی، الگوریتم دلفی فازی، متغیرهای زبانی، میانگین مثلثی فازی

۱- مقدمه:

نتیجه بررسی در مفاهیم سازمانی، حاکی از آن است که مباحث مدیریت و حاکمیت دو مقوله با اهمیت و موثر بر پیشرفت و بقای سازمان ها تلقی می شوند.

امروزه این دو مهم، مکمل یکدیگر بوده و ضمن اختلاف در معنی، تفکیک آن ها از یکدیگر با چالش هایی زیادی روبرو است و در واقع می توان گفت مدیریت سازمانی بر مفهوم دستیابی به اهداف و حاکمیت سازمانی بر مفهوم نظارت تاکید دارند. مفهوم حاکمیت شرکتی در کشور، موضوع نسبتاً جدیدی است که در سال های اخیر مورد توجه قرار گرفته و علی رغم انجام اقدامات متعدد در بازارهای مالی و پولی کشور دچار چالش های زیادی می باشد.

مطالعات نشان می دهد که یکی از عوامل اصلی بهبود کارایی اقتصادی در سطح بنگاه ها، حاکمیت شرکتی است که دربرگیرنده مجموعه ای از روابط میان مدیریت شرکت، هیات مدیره، سهامداران و سایر گروه های ذینفع می باشد. همچنین استقرار حاکمیت شرکتی موجب تغییر در ساختار حاکمیتی می گردد تا کارایی و پاسخگویی را ارتقاء بخشد. [۱]

در واقع نظام حاکمیت شرکتی ساختاری را فراهم می کند که از طریق آن، اهداف بنگاه تنظیم و وسایل دستیابی به اهداف سازمان و نظارت بر عملکرد آن امکان پذیر می گردد. [۲]

بر این اساس، تحقیق حاضر در صدد ارائه مدلی جهت استقرار بهینه حاکمیت شرکتی در نظام بانکی کشور است. در همین راستا این سوال مطرح می شود که با توجه به ویژگی های حاکم در شبکه بانکی کشور، چه مدلی جهت استقرار حاکمیت شرکتی مناسب است؟ و این مدل دارای چه ابعاد و مولفه هایی می باشد؟ برای پاسخ به این سوال، اقدام به بررسی عوامل اثرگذار بر عدم استقرار حاکمیت شرکتی با استفاده از تکنیک دلفی فازی گردیده است. که در ادامه این بررسی امکان طراحی مدل استقرار حاکمیت شرکتی و توسعه همه جانبه آن در نظام بانکی کشور را فراهم می سازد.

۲- ادبیات تحقیق:

اصل اصطلاح حاکمیت شرکتی کلمه یونانی به معنی راهنمایی کردن یا اداره کردن می باشد و از کلمه یونانی به کلمه فرانسه قدیم تبدیل شده است. اما این کلمه به راه های مختلف توسط سازمان ها یا کمیته ها مطابق علایق ایدئولوژیکی آنها تعریف شده است. [۳]

اولین مفهوم عبارت حاکمیت شرکتی، از واژه لاتین گابرنر^۱ به معنای هدایت کردن گرفته شده که معمولاً برای هدایت یک کشتی بکار می رود و دلالت بر این دارد که حاکمیت شرکتی مستلزم هدایت است تا کنترل. روش های متعددی برای تعریف حاکمیت شرکتی وجود دارد که از تعاریف محدود و متمرکز بر شرکت ها و سهامداران آن ها تا تعاریف جامع و دربرگیرنده پاسخگویی شرکت ها در قبال گروه کشوری از سهامداران، افراد یا ذینفعان، متغیر هستند. [۴]

بررسی ادبیات موجود نشان می دهد، هیچ تعریف مورد توافقی در خصوص حاکمیت شرکتی در سطح جامعه حرفه ای وجود ندارد و مطابق با کشوری که در نظر می گیریم، تفاوت های چشمگیری در این تعریف به چشم می خورد. حتی در کشورهای توسعه یافته ای همانند کشورهای امریکا یا انگلیس نیز رسیدن به یک تعریف واحد، کار آسانی نیست.

¹ - Gubenaire

تعاریف موجود از حاکمیت شرکتی در یک طیف وسیع قرار می‌گیرند. این طیف شامل دیدگاه‌های محدود در یک سو و دیدگاه‌های گسترده‌تر در سوی دیگر طیف قرار می‌گیرند. در دیدگاه‌های محدود، حاکمیت شرکتی به رابطه شرکت و سهامداران محدود می‌شود که این الگویی قدیمی است که در قالب تئوری حسابداری به عنوان "تئوری نمایندگی" مطرح می‌شود. در آن سوی طیف، حاکمیت شرکتی را می‌توان به صورت یک شبکه از روابط دید که نه تنها بین شرکت‌ها و مالکان آن‌ها (سهامداران)، بلکه بین یک شرکت و عده زیادی از ذینفعان از جمله: کارکنان، مشتریان، فروشندگان، بستانکاران و ... وجود دارند. چنین دیدگاهی در قالب "تئوری ذینفعان" دیده می‌شود.

• تعاریف با دیدگاه محدود :

ارکینسون - ۱۹۹۴: حاکمیت شرکتی عبارت است از فرآیند نظارت و کنترل برای تضمین عملکرد مدیر شرکت مطابق با منافع سهامداران.

کادبری - ۱۹۹۲: حاکمیت شرکتی سیستمی است که شرکتها با آن کنترل می‌شوند.

• تعاریف با دیدگاه گسترده :

تریگر - ۱۹۸۴ : حاکمیت شرکتی مربوط به اداره عملیات شرکت نیست بلکه مربوط به هدایت بنگاه اقتصادی، نظارت و کنترل اعمال مدیران اجرایی و پاسخگویی آنها به تمام ذینفعان شرکت می‌باشد.

مگینسون - ۱۹۹۴: سیستم حاکمیت شرکتی را می‌توان مجموعه قوانین، مقررات، و روشهایی تعریف کرد که تعیین می‌کنند شرکتها چگونه و به نفع چه کسانی اداره می‌شوند.

با توجه به تعاریف متعددی که برای حاکمیت شرکتی وجود دارد، در مجموع می‌توان گفت:

حاکمیت شرکتی به مجموعه قوانین، مقررات، ساختارها، فرآیندها، فرهنگ‌ها و سیستم‌هایی اطلاق می‌گردد که موجب دستیابی به هدفهای پاسخگویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان می‌شود. [۶۵]

• تاریخچه حاکمیت شرکتی:

در قرن ۱۸ و ۱۹ با توسعه فعالیت‌ها بویژه در بخش کشاورزی، نقش جدیدی تحت عنوان مباشران به منظور اداره امور مالکان ایجاد شد که در اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ با ایجاد تحول در بنگاه داری و تشکیل شرکت‌های سهامی، نقش مدیریت در سازمان‌ها، اهمیت فراوانی پیدا کرد. با توجه به وجود تضاد منافع بین مدیران و مالکان و امکان سوء استفاده مدیران از اموال و امکانات در اختیار خود و به دنبال رسوایی مالی بوجود آمده در شرکت انرون^۲ و وردکام^۳ در سال ۲۰۰۲، مفهوم جدیدی تحت عنوان حاکمیت شرکتی پدیدار شد. فاجعه ورشکستگی آن دو شرکت و سقوط و حشمتناک قیمت سهام آنها به تبع انجام مدیریت سود توسط مدیران رده بالا بیانگر آن بود که مدیران باید با ابزارهای نظارتی و حاکمیتی قوی، کنترل شوند. قانون ساربینز و آکسلی تدوین شد که مفاد آن، حاکمیت شرکتی و سازو کارهای آن را بیان می‌کرد که عمدتاً بر تمرکز روی حفظ منافع تمامی ذینفعان تاکید دارد. هرچند حسابرسان نیز از ابتدا به عنوان نقش ناظر، تضاد منافع و احتمال سوء استفاده مالی مدیران از مالکان را مورد رسیدگی قرار می‌دادند.

² - Enron

³ - WorldCom

• تاریخچه حاکمیت شرکتی در ایران:

استقرار نظام حاکمیت شرکتی در هر کشوری که دارای بازار فعال بورس می باشد، ضرورت حیاتی دارد. اولین و مهمترین نتیجه آن، افزایش سرمایه گذاری های بلندمدت و رشد اقتصادی و فقدان آن، تضییع حقوق ذینفعان و سوء استفاده مدیران را به همراه خواهد داشت.

پیشینه حاکمیت شرکتی در ایران به تصویب قانون مدنی و قانون تجارت در سالهای دور بر می گردد که در جهت تحقق اهداف استقرار نظام حاکمیت شرکتی، قابلیت اتکا نداشته و دارای نواقص فراوانی است. بجز ابلاغ تعدادی بخشنامه توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، اقدامات با اهمیتی در جهت استقرار کامل و موثر نظام حاکمیت شرکتی در قوانین و مقررات جاری رخ نداده است. در سنوات اخیر، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، الزامات کمیته بال را ترجمه و در اختیار استفاده کنندگان قرار داده است و در دستورالعمل ها و بخشنامه های ابلاغی، رعایت الزامات مزبور را تاکید نموده است، لیکن به دلیل نقص قوانین و مقررات جاری کشور، استقرار نظام حاکمیت شرکتی، آثار چندان مثبتی بدنبال نداشته است.

• اهداف حاکمیت شرکتی :

- پاسخگویی
- شفافیت
- عدالت
- رعایت حقوق

• تاثیرات حاکمیت شرکتی :

- ایجاد اعتماد بین شرکتهای و سرمایه گذاران از طریق پاسخگویی و حسابداری
- خلق ارزش و استفاده موثر از منابع
- گزارش دهی به موقع و شفاف
- رعایت انصاف و عدالت در رابطه با تمامی ذینفعان
- ایفای نقش اجتماعی شرکت شامل ایفای تعهدات و الزامات اخلاقی و شئون اجتماعی در عین رعایت منافع سهامداران
- شرکت به عنوان اصلی ترین طبقه از ذینفعان
- افزایش بازدهی شرکتهای [۷]

۳- روش تحقیق و یافته های تحقیق:

از آن جاییکه در این پژوهش به منظور جمع آوری اطلاعات از روش مطالعه کتابخانه ای و بررسی اسنادی و همچنین پرسشنامه ای استفاده شده است، لذا از حیث روش جمع آوری اطلاعات پژوهش توصیفی تحلیلی محسوب می شود و به دلیل اینکه نتایج حاصل از آن در انجام اقدامات و اصلاحات مربوط به استقرار حاکمیت شرکتی، قابلیت بکارگیری دارد و سازمان ها و بانک ها را قادر می سازد تا با استفاده از این مدل اقدام به خود ارزیابی و آسیب شناسی وضع موجود نموده و بر این اساس اقدام به برنامه ریزی و بهبود فعالیتها نمایند، یک پژوهش کاربردی محسوب می شود. [۹ و ۸]

بیست و نهمین همایش بانکداری اسلامی

جامعه آماری این پژوهش شامل ۳۰ نفر از خبرگان دانشگاهی و کارشناسان خبره از بانک های خصوصی کشور می باشد که به صورت تصادفی انتخاب گردیده و با استفاده از روش دلفی فازی دیدگاههای آنها استخراج و مورد پالایش قرار گرفته است.

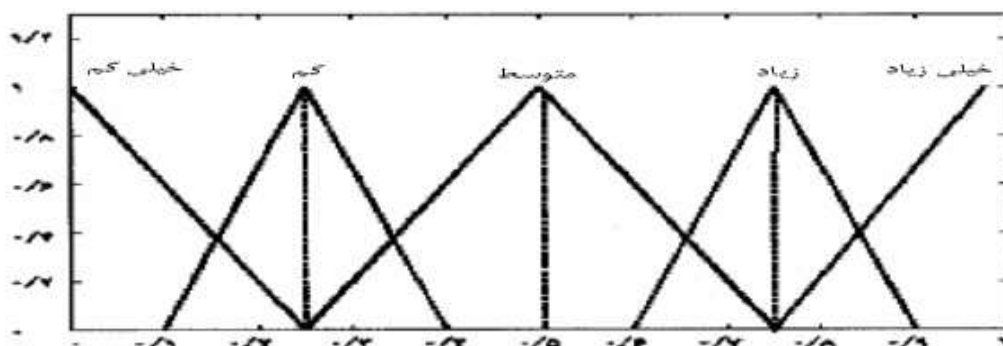
برای استخراج شاخص ها و تدوین مدل مفهومی علاوه بر استفاده از ادبیات تحقیق، از تکنیک دلفی فازی با طی مراحل زیر استفاده شده است:

• تعریف متغیرهای زبانی:

پرسشنامه پژوهش حاضر با هدف کسب نظر خبرگان راجع به میزان موافقت آنها با معیارهای موثر بر استقرار حاکمیت شرکتی طراحی شده است، لذا خبرگان از طریق متغیرهای کلامی نظیر خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد میزان موافقت خود را ابراز نموده اند .

از آنجایی که خصوصیات متفاوت افراد بر تعابیر ذهنی آنها نسبت به متغیرهای کیفی اثرگذار است، لذا با تعریف دامنه متغیرهای کیفی، خبرگان منتخب با ذهنیت یکسان به سوالها پاسخ داده اند. این متغیرها با توجه به جدول شماره ۱ و شکل شماره ۱ به شکل اعداد فازی مثلثی تعریف شده اند. [۱۰]

شکل ۱- تعریف متغیرهای زبانی

جدول ۱- اعداد فازی مثلثی متغیرهای کلامی - اعداد فازی مثلثی معادل طیف لیکرت ۵ درجه (حبیبی و همکاران، ۱۳۹۳، ص ۳۲)

خیلی کم اهمیت	کم اهمیت	متوسط	مهم	خیلی مهم
(۰ و ۰.۲۵)	(۰ و ۰.۲۵ و ۰.۵)	(۰.۲۵ و ۰.۵ و ۰.۷۵)	(۰.۵ و ۰.۷۵ و ۱)	(۰.۷۵ و ۱)

بیست و نهمین همایش بانکداری اسلامی

در این تحقیق جهت قطعی سازی از فرمول مینکووسکی به شکل زیر محاسبه شده است:

فرمول (۱) فرمول مینکووسکی:

$$m + \frac{b+a}{4}$$

• نظر سنجی مرحله نخست:

در این مرحله معیارهای شناسایی شده به اعضای گروه خبره ارسال گردیده و میزان موافقت آنها با هر کدام از مولفه ها اخذ شده و نقطه نظرات پیشنهادی و اصلاحی آنها به شکل زیر جمع بندی شده است. با توجه به گزینه های پیشنهادی و متغیرهای زبانی تعریف شده در پرسشنامه، نتایج حاصل از بررسی پاسخ های ارائه شده در جدول شماره ۲ ارائه گردیده است. در این جدول میانگین فازی هر کدام از مولفه ها با توجه به روابط زیر محاسبه شده است:

فرمول (۲):

$$A_i = (a_1^i, a_2^i, a_3^i), i = 1, 2, 3, \dots, n$$

فرمول (۳):

$$A_{ave} = (m_1, m_2, m_3) = \left(\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_1^i, \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_2^i, \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_3^i \right)$$

در این رابطه A_i بیانگر دیدگاه خبره i ام و A_{ave} بیانگر میانگین دیدگاههای خبرگان است. نتایج این محاسبات در جدول شماره ۲ آمده است.

ردیف	جدول شماره ۲- عوامل موثر بر عدم استقرار حاکمیت شرکتی (مرحله اول)	نظر خبرگان
۱	عدم تمایل به افشاء اطلاعات و ایجاد شفافیت بانکها	0.74
۲	تمایل مدیران ارشد بانک ها به حفظ قدرت، منافع و اختیارات در حوزه اجرایی	0.74
۳	عدم وجود قدرت وصول بانک ها در خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات فرمایشی	0.73
۴	عدم وجود ضمانت اجرایی لازم در خصوص حاکمیت شرکتی در بانک ها	0.71
۵	عدم ارزیابی صحیح بانک ها توسط ارگان های نظارتی	0.70
۶	عدم وجود قدرت وصول بانک هادر خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات تکلیفی	0.69
۷	نارسایی و به روز نبودن قوانین تجارت در خصوص اصول حاکمیت شرکتی	0.66
۸	عدم وجود دستورالعمل های مناسب دولتی	0.62
۹	عدم وجود مرز مشخص بین مالکیت و کنترل	0.61
۱۰	فقدان آمار و اطلاعات دقیق و یکپارچه در بانک ها	0.60
۱۱	عدم وجود فرهنگ سازمانی جهت پذیرش حاکمیت شرکتی	0.60
۱۲	عدم هماهنگی بانک ها در پیاده سازی حاکمیت شرکتی	0.60
۱۳	معطل ماندن وظایف مدیریت ریسک و کمیته ریسک در برخی بانک ها و بعضاً عدم تشکیل و عدم استقلال آن	0.57
۱۴	عدم تفویض اختیار از سوی بانک مرکزی به بانک ها جهت تعیین سیاست های پولی و مالی	0.51
۱۵	عدم شفافیت مقررات بازل در خصوص حاکمیت شرکتی	0.50

بیست و نهمین همایش بانکداری اسلامی

• نظر سنجی مرحله دوم:

در این مرحله نتایج مرحله اول به اعضای گروه خبره ارسال گردیده و از آنها خواسته می شود مجدداً اعلام نظر تا در صورت نیاز نقطه نظرات پیشنهادی و اصلاحی خود را اعلام نمایند.

محاسبات مرحله دوم نیز با استفاده از فرمول های مرحله اول انجام می پذیرد که نتیجه آن در جدول شماره ۳ قابل مشاهده می باشد:

ردیف	جدول شماره ۳- عوامل موثر بر عدم استقرار حاکمیت شرکتی (مرحله دوم)	نظر خبرگان
۱	عدم تمایل به افشاء اطلاعات و ایجاد شفافیت بانکها	0.75
۲	عدم وجود ضمانت اجرایی لازم در خصوص حاکمیت شرکتی در بانک ها	0.73
۳	عدم ارزیابی صحیح بانک ها توسط ارگان های نظارتی	0.72
۴	تمایل مدیران ارشد بانک ها به حفظ قدرت، منافع و اختیارات در حوزه اجرایی	0.71
۵	عدم وجود قدرت وصول بانک ها در خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات فرمایشی	0.70
۶	عدم وجود قدرت وصول بانک هادر خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات تکلیفی	0.68
۷	عدم وجود مرز مشخص بین مالکیت و کنترل	0.68
۸	نارسایی و به روز نبودن قوانین تجارت در خصوص اصول حاکمیت شرکتی	0.67
۹	عدم وجود فرهنگ سازمانی جهت پذیرش حاکمیت شرکتی	0.64
۱۰	فقدان آمار و اطلاعات دقیق و یکپارچه در بانک ها	0.60
۱۱	عدم وجود دستورالعمل های مناسب دولتی	0.59
۱۲	عدم هماهنگی بانک ها در پیاده سازی حاکمیت شرکتی	0.59
۱۳	معطل ماندن وظایف مدیریت ریسک و کمیته ریسک در برخی بانک ها و بعضاً عدم تشکیل و عدم استقلال آن	0.55
۱۴	عدم تفویض اختیار از سوی بانک مرکزی به بانک ها جهت تعیین سیاست های پولی و مالی	0.55
۱۵	عدم شفافیت مقررات بازل در خصوص حاکمیت شرکتی	0.51

همانگونه که از جداول شماره ۲ مشخص می گردد پنج شاخص موثر از نظر خبرگان در اجرای مرحله اول دلفی فازی به شرح ذیل می باشد:

۱	عدم تمایل به افشاء اطلاعات و ایجاد شفافیت بانها
۲	تمایل مدیران ارشد بانک ها به حفظ قدرت، منافع و اختیارات در حوزه اجرایی
۳	عدم وجود قدرت وصول بانک ها در خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات فرمایشی
۴	عدم وجود ضمانت اجرایی لازم در خصوص حاکمیت شرکتی در بانک ها
۵	عدم ارزیابی صحیح بانک ها توسط ارگان های نظارتی

بیست و نهمین همایش بانکداری اسلامی

و از سوی دیگر جدول شماره ۳ نشان دهنده پنج شاخص موثر از نظر خبرگان در اجرای مرحله دوم دلفی فازی می باشد:

۱	عدم تمایل به افشاء اطلاعات و ایجاد شفافیت بانها
۲	عدم وجود ضمانت اجرایی لازم در خصوص حاکمیت شرکتی در بانک ها
۳	عدم ارزیابی صحیح بانک ها توسط ارگان های نظارتی
۴	تمایل مدیران ارشد بانک ها به حفظ قدرت، منافع و اختیارات در حوزه اجرایی
۵	عدم وجود قدرت وصول بانک ها در خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات فرمایشی

مقایسه این دو خروجی موید این مطلب است که، خبرگان در تعیین شاخص های موثر ذهنیت نزدیک به هم داشته اند، لیکن صرفاً در اولویت بندی عوامل تفاوت جزئی دیده می شود.

شاخص های ۶ تا ۱۵ در جداول فوق اشاره، اگرچه دارای تاثیر می باشند، لیکن محاسبات انجام گرفته در این تحقیق نشان می دهد که طبق قانون ۷۰-۳۰ در تکنیک دلفی فازی از شدت اثر کم تری برخوردارند.

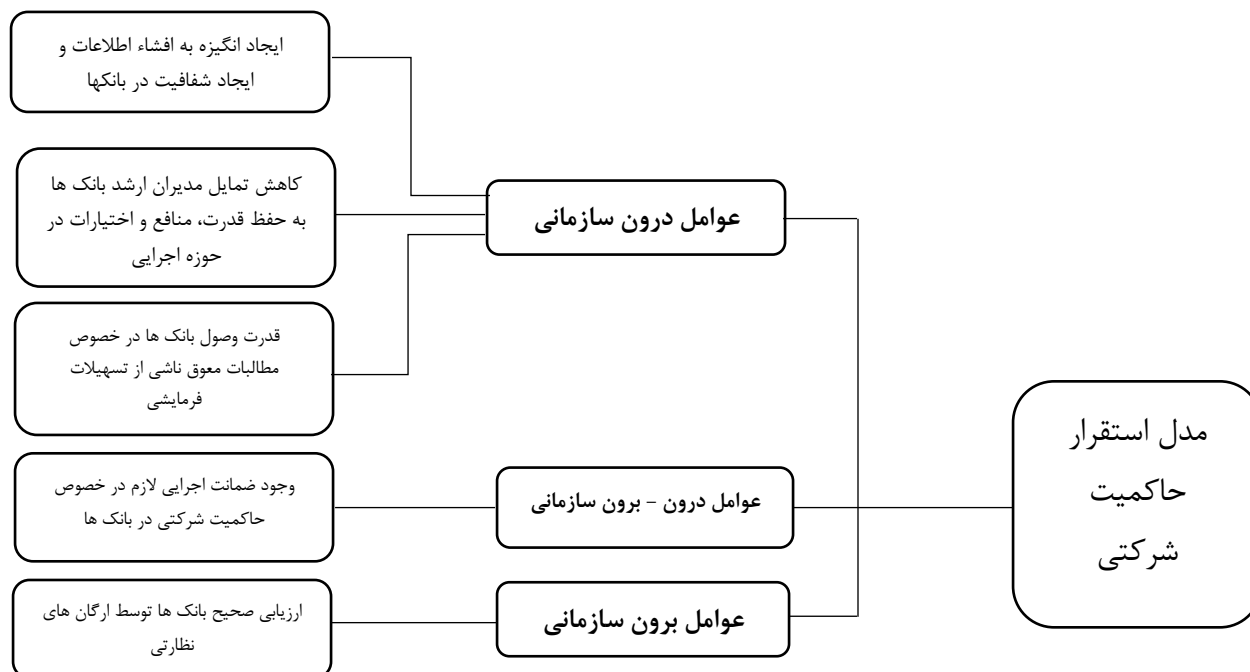
ضمناً مقایسه دو مرحله اجرا شده، حاکی از آن است که اجرای تکنیک دلفی فازی در این تحقیق نیامند راندهای بیشتری نمی باشد، زیرا اختلاف میانگین حاصل از این دو مرحله کمتر از ۰.۱ می باشد. این مهم در جدول شماره ۴ قابل مشاهده می باشد:

جدول شماره ۴- مقایسه مرحله اول و دوم				
ردیف	شاخص ها	نتیجه مرحله اول	نتیجه مرحله دوم	مقایسه
۱	عدم تمایل به افشاء اطلاعات و ایجاد شفافیت بانها	0.74	0.75	-0.0146
۲	فقدان آمار و اطلاعات دقیق و یکپارچه در بانک ها	0.60	0.60	0.0083
۳	تمایل مدیران ارشد بانک ها به حفظ قدرت، منافع و اختیارات در حوزه اجرایی	0.74	0.71	0.0250
۴	معطل ماندن وظایف مدیریت ریسک و کمیته ریسک در برخی بانک ها و بعضاً عدم تشکیل و عدم استقلال آن	0.57	0.55	0.0250
۵	عدم وجود قدرت وصول بانک ها در خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات فرمایشی	0.73	0.70	0.0208
۶	نارسایی و به روز نبودن قوانین تجارت در خصوص اصول حاکمیت شرکتی	0.66	0.67	-0.0083
۷	عدم وجود دستورالعمل های مناسب دولتی	0.62	0.59	0.0229
۸	عدم ارزیابی صحیح بانک ها توسط ارگان های نظارتی	0.70	0.72	-0.0229
۹	عدم شفافیت مقررات بازل در خصوص حاکمیت شرکتی	0.50	0.51	-0.0086
۱۰	عدم تفویض اختیار از سوی بانک مرکزی به بانک ها جهت تعیین سیاست های پولی و مالی	0.51	0.55	-0.0313
۱۱	عدم وجود قدرت وصول بانک هادر خصوص مطالبات معوق ناشی از تسهیلات تکلیفی	0.69	0.68	0.0151
۱۲	عدم وجود فرهنگ سازمانی جهت پذیرش حاکمیت شرکتی	0.60	0.64	-0.0396
۱۳	عدم وجود مرز مشخص بین مالکیت و کنترل	0.61	0.68	-0.0690
۱۴	عدم هماهنگی بانک ها در پیاده سازی حاکمیت شرکتی	0.60	0.59	0.0125
۱۵	عدم وجود ضمانت اجرایی لازم در خصوص حاکمیت شرکتی در بانک ها	0.71	0.73	-0.0146

۴- نتیجه گیری و پیشنهاد:

با توجه به تغییرات روز افزون جامعه بشری و تغییر انتظارات ذی نفعان سازمانها، به نظر می رسد ارائه یک نسخه واحد از مدل استقرار بهینه حاکمیت شرکتی برای تمامی کشورها و سازمانهای آنها نمی تواند پاسخگو باشد و در این میان بهره گیری از یک مدل بومی، تا حد زیادی خلاء های موجود را پر می نماید. مدل ارائه شده در این مقاله قادر است زمینه را جهت استقرار این نظام مهم در سازمانها و بانک های ایران فراهم نموده و آنها را قادر سازد تا ضمن آسیب شناسی جامع، طرح ها و اقدامات بهبود را استخراج نموده و موقعیت خود را در فرایند بلوغ حاکمیت شرکتی مورد ارزیابی قرار دهند.

این مدل ضمن برخورداری از پشتوانه نظری کافی، از نظر خبرگان نیز مورد پالایش قرار گرفته و از ۱۵ شاخص شناسایی شده ۱۰ شاخص حذف گردیده و به عنوان شاخص های کم اثر در سوابق باقی می ماند، لذا مدل نهایی با ۵ مولفه مورد تایید قرار گرفته است.

ضمناً مجموعه پیشنهادات زیر به منظور استقرار صحیح حاکمیت شرکتی و بهره برداری موثر از آن ارائه می گردد:

- ۱- اصلاح و به روز نمودن قوانین و مقررات کشور به ویژه مقررات قانون تجارت، قانون پولی و بانکی کشور.
- ۲- تدوین دستورالعمل حاکمیت شرکتی مطابق با استانداردهای جهانی و قوانین و مقررات موضوعه کشور و الزام بانک ها به اجرای نظام حاکمیت شرکتی اثربخش.

- ۳- استقرار نظام کنترل داخلی کارا و اثربخش، توضیح اینکه بدون وجود یک نظام کنترل داخلی کارا و اثربخش، بانک با ریسک های فراوان و به دنبال آن با زیان قابل توجه مواجه خواهد شد.
- ۴- ایجاد و عملیاتی نمودن واحدهای مدیریت ریسک، تطبیق، حسابرسی داخلی به صورت مستقل از واحدهای اجرایی بانک.
- ۵- ارزیابی مستمر واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته حسابرسی.
- ۶- ایجاد انگیزه کافی در سازمان ها و بانک ها به منظور افزایش همکاری در ایجاد شفافیت های لازم.
- ۷- اشاعه فرهنگ سازمانی مناسب در سطح جامعه و سازمان ها و بانک ها در زمینه حاکمیت شرکتی و مزایای استقرار آن.

۵- منابع و ماخذ:

- ۱- زارعی، رضا و ایرانی، هادی و ایرانی، مهدی، "حاکمیت شرکتی بررسی اصول و مبانی و مفاهیم"، ماهنامه بورس، شماره ۱۰۱، ۱۳۹۲
- ۲- مکرمی، یداله، "اصول نظام راهبری بنگاه"، فصلنامه حسابرسی، شماره ۳۲، ۱۳۸۵
- ۳- افسرده، مجتبی و نیازی، رحیم، "بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی بر حساسیت جریانات نقدی سرمایه گذاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، شماره ۱۴، ۱۳۹۴
- ۴- هرمزی، هادی، "سیر تاریخی و چارچوب نظری حاکمیت شرکتی"، کنفرانس ملی پژوهش های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، دوره اول، ۱۳۹۶
- ۵- قدرتی، حسین و فیضی، سعید، "تاثیر حاکمیت شرکتی بر میزان مدیریت سود در بازار بورس اوراق بهادار تهران"، دانش حسابرسی، سال چهاردهم، شماره ۵۸، ۱۳۹۴
- ۶- حساس یگانه، یحیی و خیرالهی، مرشید، "حاکمیت شرکتی و شفافیت"، حسابداری، سال بیست و سوم، شماره ۲۰۳، ۱۳۸۷
- ۷- حساس یگانه، یحیی و معیری، مرتضی، "حاکمیت شرکتی، حسابرسی و کمیته حسابرسی"، شماره ۲۰۰، ۱۳۸۷
- ۸- شهبازی غیاثی، موسی و ترابی فر، هادی، "آسیب شناسی نظام بانکی. ۱۵ چالش و آسیب های کلان ضعف حاکمیت شرکتی در مدیریت بانکداری ایران"، کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی، دوره نهم، ۱۳۹۵
- ۹- سیف، ولی اله، "حاکمیت شرکتی و نظارت بر بانک ها: غفلت از حاکمیت شرکتی در ایران"، مقاله ارائه شده در همایش بانکداری اسلامی، مؤسسه عالی بانکداری ایران، دوره بیست و نهم، ۱۳۹۰
- ۱۰- میرسپاسی، ناصر و طلوعی اشلقی، عباس و معمارزاده، غلامرضا و پیدایی، میرمهرداد، "طراحی مدل تعالی منابع انسانی در سازمانهای دولتی ایران با استفاده از تکنیک دلفی فازی، مجله پژوهش های مدیریت، شماره ۸۷، ۱۳۸۹

- 11- Adam, R. and Mehran, H. Is Corporate Governance Different for Bank Holding Companies? Federal Reserve Bank of New York. Economic Policy Review.(2003)
- 12- Anderson, D.W. and Melanson, S.J and Maly, J. The Evaluation of Corporate Governance: Power Redistribution Brings Boards to Life. Journal of Corporate Governance.(2007)
- 13- Berle, A. and Means, G. The Modern Corporation and Private Property. New York.(1932)
- 14- Breandle, C. and Noll, j. On the Convergence of National Corporate Governance System. From: www.ssrn.com(2005)